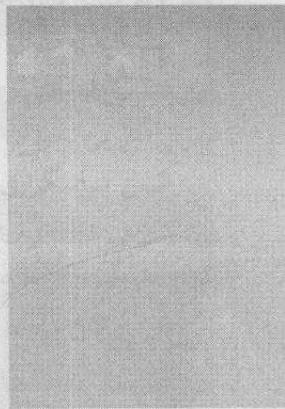
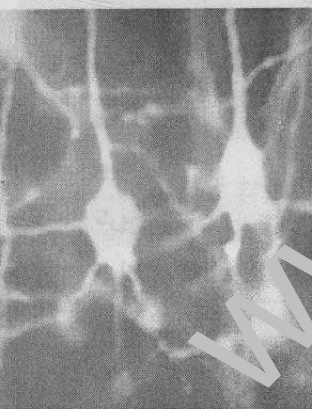

روان‌شناسی شناختی حافظه

مایکل آیزنک
مارک کی

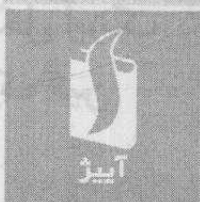
ویرایش هفتم

دکتر حسین زارع

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

سرشناسه	: آیزنک، مایکل دبلیو. ۱۹۴۴-م.
عنوان و نام پدیدآور	: Eysenck, Michael W
مشخصات نشر	: روان‌شناسی شناختی حافظه/نویسندگان مایکل آیزنک، مارک کین : [مترجم] حسین زارع. تهران: آیتز، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ده، ۲۸۶ص: مصور، جدول.
شابک	: 978-964-970-603-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Cognitive psychology: a students handbook, seventh ed.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: حافظه
موضوع	: Memory
شناسه افزوده	: کین، مارک تی. ۱۹۶۱-م.
شناسه افزوده	: Keane, Mark T.
شناسه افزوده	: زارع، حسین، ۱۳۴۷- مترجم
رده‌بندی کنگره	: B۴۳۷۱/۹.۱۳
رده‌بندی دیویی	: ۱۵. ۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۱۸۱

روشناسی شناختی حافظه

تألیف	مایکل آیزنک، مارک کین
ترجمه	دکتر حسین زارع
ناشر	آیتز
قطع	وزیری
ویرایش	هفتم
نوبت چاپ	اول
تاریخ چاپ	۱۳۹۶
تیراژ	۱۰۰۰
صفحات	۲۹۶+۸ صفحه لت رنگی = ۳۰۴
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۹۷۰-۶۰۳-۰
دفتر انتشارات	تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی‌نژاد غربی، پلاک ۲۱۵
تلفن	۶۶۵۶۸۰۹۶ - ۸

۲۵۰۰ تومان

مرکز پخش کتابیران: تهران، خیابان لبافی‌نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۳۸

تلفن: ۶۶۴۱۴۷۴ - ۶۶۴۱۴۵۱۵ - ۶۶۴۱۱۷۳ - ۶۶۴۹۴۰۹

WWW.Ketabiran.ir

فروش اینترنتی

مقدمه مؤلفان (ویرایش هفتم)

چینی‌ها ضرب‌المثلی دارند «باشد که در دوران جالبی زندگی کنید». این ضرب‌المثل به شدت با مفهوم روان‌شناسی شناختی تناسب دارد که هرچه پیش می‌رویم جالب و جالب‌تر می‌شود. از زمان چاپ ششم کتاب، پیشرفت‌های شگفت‌انگیز بی‌شماری در رابطه با فهم ما از شناخت انسان رخ داده است. در سال‌های اخیر برجسته‌ترین تغییرات در حوزه مغز و رفتار به وجود آمده است که در حال تداوم است. استفاده از اصطلاح «روان‌شناسی شناختی» را به این دلیل تداوم می‌دهیم که این رویکرد مبنای شناخت انسانی را شکل می‌دهد. لیکن به یاد داشته باشید که «علوم اعصاب شناختی» در توصیف چنین رویکردی به شدت در حال رشد است. پژوهش‌های مختلف این حوزه، هم‌اکنون نورافکنی است که بسیاری از موضوعات نظری (و مشاهداتی) را تنویر می‌سازد.

در کتاب حاضر به صورت دقیق و جزئی رویکردهای مختلف شناخت انسان بحث و بررسی گردید، این رویکردها به مراتب متنوع‌تر از چیزی هستند که به آن اشاره شد. برای مثال «عصب روان‌شناسی شناختی» رویکرد مهم و با نفوذی است که بر آسیب مغزی به عنوان روشی جهت فهم شناخت افراد سالم تمرکز می‌کند. رویکرد مهم دیگر، علوم شناختی محاسباتی است که شامل رشد و توسعه الگوهای محاسباتی شناخت انسانی است. هر دو رویکرد فوق بحث‌های عمده‌ای از مطالب کتاب را به خود اختصاص داده است.

در ارتباط با زندگی واقعی، در پژوهش مربوط به رویکرد شناختی توسعه خوبی به وجود آمده است؛ از جمله آن‌ها می‌توان به اثرپذیری انگشت تکاملی، چنگانه، تنظیم هیجان و استفاده از تلفن به هنگام رانندگی اشاره نمود. در نتیجه نسبت به چاپ قبلی این کتاب، سبب‌های مرتبط با زندگی واقعی به نحو قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است.

همچون چاپ قبلی، مؤلفان باید سخت کار می‌کردند تا با پای پیشرفت در نظریه‌پردازی و پژوهش حرکت کنند. برای مثال نویسنده اول کتاب حاضر سعی کرده است بخشی از بخش‌هایی از کتاب را از اقصی نقاط عالم از جمله کشورهایی همچون تابلند، استرالیا، پرو و هنگ‌کنگ جمع‌آوری کند.

من (مایکل آیزنک) مفتخرم که در آوریل ۲۰۱۴ پدر بزرگ دختری به نام کاسانتا شدم. این کتاب را به او تقدیم می‌کنم. ما (مایکل آیزنک و مارک کین) تمایل داریم از کارکنان مجرب و درخشان دانشی سایکولوژی پرس، از جمله کری گریفیثس، مایکل فتن، مایک تراو و کاترین آرتن تشکر کنیم.

همچنین تمایل داریم از هروه عبدی، آنتونی اتکینسون، لیندن بال، جولی بولند، بروس بریگمن، آدل دیدریش، آندرو دان، جیم گرینچ، کن بالر، آماندا لودلا، کن منکتلو، نیک پرهام، دورک تالسمو و گیل واترز که بر مطالب برخی از فصل‌ها نظر داده‌اند تشکر کنیم. اظهار نظر افراد موفق، زمانی که بحث مشاغل طاقت‌فرسا و بازنویسی نسخه اولیه طرح می‌شد، بسیار مفید بوده است.

مایکل آیزنک و مارک کین

مقدمه مؤلفان (ویرایش ششم)

در پنج سالی که از انتشار چاپ پنجم این کتاب می‌گذرد پیشرفت‌های چشم‌گیر فراوانی در فهم ما پیرامون شناخت انسان صورت گرفته است. از همه مهمتر این که مطالعات بی‌شمار در خصوص تصویربرداری از مغز به جای آن که فقط تصاویر رنگی از مغز به ما ارائه دهد دانش ما را دگرگون کرده است. در نتیجه رویکرد معاصر و پیشرو درباره شناخت انسان به مطالعه پیرامون مغز و همچنین رفتار می‌پردازد. ما از اصطلاح روانشناسی شناختی در عنوان این کتاب برای اشاره به این رویکرد استفاده کرده‌ایم که مبنای مطالعات ما از شناخت انسان را شکل می‌دهد. با این حال در نظر داشته باشید که اصطلاح علوم اعصاب شناختی نیز در توصیف این رویکرد به کار رفته است.

رویکردها به کار رفته در این کتاب پیرامون شناخت انسان از آنچه تاکنون معرفی شده است متفاوت است. مثلاً یک رویکرد به مطالعات آزمایشگاهی در مورد افراد سالم می‌پردازد و رویکرد دیگر (روانشناسی اعصاب شناختی) بر تأثیر صایدها بر مغز در شناخت تمرکز دارد. همچنین در علم شناخت محاسباتی، به بسط الگوهای محاسباتی شناخت انسان پرداخته می‌شود.

در این کتاب تلاش کرده‌ایم که اکثر مطالعات و نظریه‌های مهم که از رویکردهای فوق نشأت گرفته‌اند را تبیین کرده و مورد بحث قرار دهیم. تمام این اطلاعات را تلفیق نماییم. موفقیت ما در این امر به قضاوت خوانندگان کتاب بستگی دارد. در چاپ‌های برای این کتاب هر دو مؤلف سخت تلاش نموده‌اند که همگام با پیشرفت‌های نظری و پژوهش‌ها عمل نمایند. به عنوان مثال ما این مؤلف بخش‌هایی از این کتاب را در مناطق دورستی همانند موکائو، آیسلند، استانبول، هنگ‌کنگ، بومبئی هند و جمهوری دومینیکین نوشته است و با کمال تأسف موقعیت‌هایی به وجود آمده که نگارش کتاب بر تمامی جاهای دیدنی تقدیم یافته است!

من (مایکل آیزنک) بدین وسیله قدردانی عمیق را از همکارانم که این کتاب (به همراه سه چاپ قبلی) به او تقدیم شده اعلام می‌دارم. بیان آنچه که او و سه فرزندمان در بزرگی من افزوده‌اند در واژه نمی‌گنجد. من (مارک کین) از همه کسانی که در انتشارات روانشناسی در تهیه و تنظیم این کتاب به من یاری رساندند تشکر می‌کنم مخصوصاً از مایک فاستر، لوسی کندی، تارا استینیگر، کارلا سنت، مندی کالینسن و بکی ادمونسون.

همچنین از تونی وارد، الکساندرو لراس، الیزابت استایلز، نازنین درخشان، الیزابت سیسینگر، و... به خاطر نظرات ارزشمندشان تشکر می‌کنیم. نظرات این عزیزان در بازبینی نسخه اولیه این کتاب بسیار مثمر ثمر واقع شد.

مایکل آیزنک و مارک کین

روانشناسی در آغاز بر مطالعه کنش های ذهن متمرکز بود. مقصود از کنش های ذهن، آن دسته از کارکردهایی است که به وسیله مغز به دست می آید. از زمان تأسیس روان شناسی به عنوان یک علم تجربی در ۱۸۷۹ میلادی بر مطالعه ذهن تأکید می شد. موضوعی که بعدها به شناخت^۱ تغییر نام یافت. به کلیه اندیشه ها، دانش ها، تفسیرها و دریافت ها و افکار هر فرد شناخت گویند و به فرایندهای ذهنی همچون ادراک، حافظه و پردازش اطلاعات که شخص از طریق آن ها اطلاعات کسب می کند، نقشه می کشد و مسئله حل می کند، فرایندهای شناختی^۲ گویند.

به عبارت دیگر «به نحوه پردازش اطلاعات و دستکاری شدن اطلاعات در جریان به یاد آوردن، تفکر و دانستن شناخت گفته اند» (سانتراک، ۱۳۸۳؛ ص: ۲۷۳). از ابتدای شکل گیری علم روان شناسی، شناخت، موضوع مورد مطالعه این معرفت بشری بوده است، لیکن از آنجایی که از روش های غیر علمی همچون درون نگری^۳ برای مطالعه آن استفاده می شد به تدریج جایگاه خود را به فعالیت های قابل مشاهده (یعنی رفتار)^۴ داده است. درون نگری روش دقیقی نیست؛ در این روش محقق به مشاهده و ثبت ماهیت ادراک ها، اندیشه ها و احساس های شخص توسط خودش می پردازد.

بعد از تحولی که در روش های مورد مطالعه در روان شناسی، به خصوص نیمه دوم قرن بیستم پیدا شد، دوباره مطالعه علمی شناخت در صدر توجه محققین قرار گرفته است. گرایش روان شناسی جدید به مطالعه علمی شناخت، هرچند با روان شناسی قرن نوزدهم، ستراک موضوعی دارد، لیکن در روش های مورد مطالعه تمایز جدی دارند. به اعتقاد بسیاری از پژوهشگران، جمله مؤلفین اثر حاضر ۱۹۵۶ میلادی نقطه آغازین شکل گیری روان شناسی شناختی جدید است.

این سال با تحولاتی همچون طرح واژه هوش مصنوعی، ارائه مدل عمومی حل مسأله، طرح نظریه چامسکی و ارائه عدد 2 ± 7 میلر و ... همراه بوده است.

علاوه بر تحولات فوق در دهه شصت قرن بیستم اولین کتاب در زمینه روانشناسی شناختی تألیف گردید. نیسر در به شتاب در آوردن این حرکت مؤثر بوده است. از آن زمان به بعد کتاب ها زیادی در خصوص روان شناسی شناختی به نگارش درآمده است. یکی از بهترین آن ها، کتاب روان شناسی شناختی تألیف آیزنک و کین است. ترجمه حاضر از چاپ هفتم کتاب روان شناسی شناختی آیزنک و کین است. کتاب ۷۰۰ ص در پنج سال با تجدید نظر بسیار خوبی به رشته تحریر در می آید.

مترجم کتاب حاضر جهت رفاه حال دانشجویان و همکاران عزیز سعی کرده است کتاب روان شناسی شناختی آیزنک و کین را با توجه به موضوع، در قالب چند مجلد برگردان نماید.

اولین بار کتاب روان شناسی شناختی - حافظه از چاپ پنجم (۲۰۰۵) به فارسی برگردان شده بود. بعد از

ارائه چاپ ششم (۲۰۱۰) ترجمه کتاب تجدیدنظر شده جدید در دستور کار قرار گرفت. بالاخره با ارائه چاپ هفتم (۲۰۱۵) محتوای مربوط به حافظه در قالب اثر حاضر تقدیم علاقمندان می شود.

کتاب آیزنک و کین چند ویژگی اساسی دارد. اول اینکه اثر حاضر تلفیقی از نظریه و پژوهش است. هرچند ممکن است این ویژگی مطالعه را دشوار کند لیکن در روزآمدی مباحث نظری و جهت دهی پژوهشی دیگر پژوهشگران بسیار ثمربخش است. نگارنده این سطور بر این باور است هر تألیفی باید برخاسته از انبوهی از پژوهش ها باشد تا زمانی که به اندازه کافی تحقیق نکرده باشیم تألیف چیزی جز بازنویسی یا روان نویسی آثار دیگران نیست. بنابر این هر مؤلفی باید ابتدا محقق باشد بعد دست به تألیف بزند از این جهت مایه تأسف است فارغ التحصیلان روان شناسی کشور نقطه شروع فعالیت های علمی را در تألیف کتاب جستجو می کنند. خوشبختانه دانش روان شناسی تجربی کشور در بسیار از موضوع های مورد مطالعه به پختگی لازم جهت تألیف متون درسی پژوهش محور رسیده است. امید داریم ان شاء الله این حرکت نوین بیش از گذشته شکل بگیرد. دومین ویژگی اثر حاضر بهره مندی از ابزارهای نوین است. مؤلفین اثر حاضر علاوه بر ارائه شواهد روان شناختی سعی کردند در بیان یک آموزه نظری از دیگر شواهد آزمایشگاهی همچون روش های نوین مطالعه مغز استفاده کنند. در سال های اخیر در داخل کشور فضای آزمایشگاهی مختلفی جهت مطالعه تجربی مؤلفه های شناختی به وسیله دانشگاه ها و آزمایشگاه های مختلف شکل گرفته است. در این بین فعالیت ستاد علوم شناختی درخشان تر بوده است. امید داریم با تجربه های جدید همسو با دیگر کشورها، در متون درسی تجمیع یابد. با توجه به دو ویژگی فوق، ویژگی سوم اثر حاضر این است که فهم مطالب این کتاب نیاز به حوصله و پردازش قویتر است. بیش از نود درصد ارجاعات، درون متنی کتاب، مقالات پژوهشی است بدیهی است مطالعه این قبیل یافته ها، نیاز به مطالعه مکرر است.

به همین دلیل مطالعه کتاب حاضر عذر بر اشراق نظری، به مطالعه کنندگان، بینش های پژوهشی مفیدی ارائه می دهد.

کتاب حاضر در سبک نگارش تابع انگلیسی بریتانیایی است. انگلیسی بریتانیایی همیشه مشکل تر از سبک نگارش انگلیسی آمریکایی است. مترجم سعی کرده است در پردازش محتوا تا آنجا که به امانت داری محتوا آسیب نرسانده باشد، از جملات فارسی مناسب استفاده کند. در این راستا همچون چاپ های قبلی، همواره از پیشنهاد همکاران گرامی و دانشجویان عزیز استقبال می شود.

در پایان شایسته است از مساعدت مدیریت محترم انتشارات آبیژ و پرسنل خدمت آن در چاپ های قبلی و چاپ فعلی کتاب تشکر و سپاسگزاری می شود.

حسین زارع

استاد گروه روان شناسی

دانشگاه پیام نور

h_zare@pnu.ac.ir

فهرست مطالب

فصل ۱ رویکردهای مطالعه شناخت انسان ۱

مقدمه ۱

روانشناسی شناختی ۳

عصر روانشناسی شناختی ۸

علم و سبب شناختی: مغز در عمل ۱۶

علم شناختی: ریشه، بیان و ۳۷

مقایسه رویکردهای اصلی ۴۷

شمای کلی کتاب ۴۹

خلاصه فصل ۵۰

منابع تکمیلی ۵۲

فصل ۲ یادگیری، حافظه و فراموشی ۵۳

مقدمه ۵۳

معماری حافظه ۵۴

حافظه کاری ۶۲

ظرفیت حافظه کاری ۸۱

سطوح پردازش ۸۵

یادگیری از طریق بازیابی ۸۹

یادگیری ناآشکار ۹۴

فراموشی حافظه درازمدت ۱۰۶

خلاصه فصل ۱۳۰

منابع تکمیلی ۱۳۲

فصل ۳ نظام‌های حافظه بلندمدت ۱۳۳

مقدمه ۱۳۳

یادزدودگی ۱۳۳

حافظه اخباری ۱۴۱

حافظه رویدادی ۱۴۷

حافظه بازشناسی: آشنایی و خاطره‌پردازی ۱۴۸

حافظه معنایی ۱۵۶

حافظه غیراخباری ۱۷۲

فراتر از حافظه اخباری و غیراخباری ۱۸۳

خلاصه فصل ۱۹۲

منابع تکمیلی ۱۹۳

فصل ۴ حافظه در مره ۱۹۵

مقدمه ۱۹۵

حافظه سرگذشتی: مقدمه ۱۹۸

خاطرات سرتاسر زندگی ۲۰۶

رویکردهای نظری به حافظه سرگذشتی ۲۰۲

شهادت شاهدان عینی ۲۲۱

تقویت حافظه شاهدان عینی ۲۳۳

حافظه آینده نگر ۲۳۶

دیدگاه‌های نظری درباره حافظه آینده نگر ۲۴۴

خلاصه فصل ۲۵۳

منابع تکمیلی ۲۵۴

پیوست حافظه آینده‌گرا ۲۵۷

ارزیابی حافظه آینده‌گرا ۲۶۰

چرا حادثه هوایی رخ داد؟ ۲۶۲

اثر سن بر حافظه آینده‌گرا ۲۶۹

خلاصه پیوست ۲۷۶

نمایه ۲۷۹

۲۸۷ضمیمه رنگی

www.ketab.ir